

Araştırma Makalesi
Research Article

Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Yıl: 2022 Cilt-Sayı: 15(1) ss: 165-188

Academic Review of Economics and Administrative Sciences
Year: 2022 Vol-Issue: 15(1) pp: 165-188

<http://dergipark.org/tr/pub/ohuibf/>

ISSN: 2564-6931

DOI: 10.25287/ohuibf.1011287

Geliş Tarihi / Received: 18.10.2021

Kabul Tarihi / Accepted: 02.01.2022

Yayın Tarihi / Published: 25.01.2022

İŞLETMELERİN MUHASEBE PROGRAMI KULLANIM DÜZEYLERİNE İLİŞKİN BİR İNCELEME: HATAY ÖRNEĞİ*

Yusuf IŞIK ¹
Mustafa KILLI ²

Öz

Muhasebe programları, teknolojinin muhasebe faaliyetleri içinde kendini hatırı sayılır derecede hissettirmesi ile muhasebe faaliyetini muhasebe sistemlerine dönüştürmüştür. Muhasebe sistemleri ise işletmelerin yazılımlardan beklentilerinin somutlaşması ve yazılım firmalarının işletme beklentilerine karşılık vermesi ile “Muhasebe Bilgi Sistemleri” olarak kapsamlarını genişletmiştir. Günümüzde muhasebe bilgi sistemleri neredeyse her büyüklükteki işletmenin ihtiyacını karşılayacak derece geliştirilmişken, işletmelerin söz konusu yazılımları kullanma düzeyleri farklılık gösterebilmektedir. İşletmeden işletmeye farklılık gösteren program kullanım düzeylerinin artması ile de işletmelerin üretecekleri bilgilerden elde edecekleri fayda arttığı gibi bilgilere ulaşım hızı da artmıştır. Dolayısıyla işletme yönetimlerinin alacakları kararlara dayanak oluşturan zamanında ve doğru bilgiler sayesinde işletme kararlarının etkinliği sağlanmış olacaktır. İşletmelerin muhasebe bilgi sistemleri kullanım düzeyleri üzerine yapılan birçok çalışmada işletme karlılığı ile ilişkili olduğu yönünde veriler mevcuttur. Bu yönüyle muhasebe bilgi sistemleri kullanım düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışma ile işletmelerin muhasebe programlarını kullanım düzeylerinin belirlenmesini amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan anket soruları Hatay ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren 425 firmaya uygulanmış olup anket verileri 0,05 anlamlılık seviyesinde SPSS Statistics 22.0 programında analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda işletme ve çalışanlarına ilişkin özellikler ile muhasebe programı kullanım düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Muhasebe bilgi sistemleri, muhasebe yazılımları, yazılım kullanım düzeyleri.

Jel Sınıflandırması : M40, M49.

* Bu çalışma, “İşletmelerde Muhasebe Paket Kullanımına İlişkin Bir İnceleme ve Yazılımsal Çözüm Önerileri” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir. İlgili çalışmada 29.01.2021 tarih ve 2021/2/4 karar sayılı Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan gerekli izinler alınmıştır.

¹ Öğr. Gör., Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Kırkhan MYO, Muhasebe ve Vergi Bölümü, isik.yusuf@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5842-4365.

² Doç. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İ.İ.B.F., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, mkilli@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9238-9852.

Atıf/Citation (APA6):

Işık, Y., & Kılı, M. (2022). İşletmelerin muhasebe programı kullanım düzeylerine ilişkin bir inceleme: Hatay örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1), 165-188. <http://doi.org/10.25287/ohuibf.1011287>

A RESEARCH ON THE USE LEVELS OF ACCOUNTING PROGRAMS OF BUSINESSES: THE CASE OF HATAY

Abstract

Accounting programs have transformed accounting activities into accounting systems, with technology making itself felt in accounting activities to a considerable extent. Accounting systems, have expanded their scope as "Accounting Information Systems" with the concretization of the expectations of the enterprises from the software and the response of the software companies to the business expectations. Today, accounting information systems have been developed to meet the needs of businesses of almost all sizes, while the level of use of the software in question may differ. With the increase in the level of use of programs, which differ from business to business, the benefit that businesses will gain from the information they produce has increased as well as the speed of access to information. Therefore, the effectiveness of business decisions will be ensured thanks to timely and accurate information that forms the basis for the decisions to be taken by the business management. In many studies on the level of use of accounting information systems by businesses, there are data that it is related to business profitability. In this respect, it is important to determine the level of use of accounting information systems.

With this study, it is aimed to determine the level of use of accounting programs by enterprises. The survey questions prepared for this purpose were applied to 425 companies operating in Hatay province and its districts, and the survey data were analyzed in the SPSS Statistics 22.0 program at a significance level of 0.05. As a result of the study, significant relationships were determined between the characteristics of the business and its employees and the level of use of accounting software.

Key Words : Accounting Information Systems, Accounting Software, software usage levels.

Jel Classification : M40, M49.

GİRİŞ

İlk insandan günümüze kadar ihtiyaçlar sürekli olarak bir değişim içindedir. Değişim içindeki bu ihtiyaçları insanlar önceleri toplayıcılık ve ardından avcılık yaparak gerçekleştirmişlerdir. İhtiyaçları giderme yöntemlerindeki gelişim süreci tarım ve sonrasında sanayileşme ile devam etmiştir. İnsanlar, önceleri ellerindeki ihtiyaç fazlası ürünleri takas ederek diğer ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Bu işlem dolayısıyla insanlar arasında hesaplaşma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Hesaplaşma ihtiyacı öylesine şiddetli hale gelmiş ki bazı kaynaklara göre yazı ve rakamların icadı dahi hesaplaşma ihtiyacına dayandırılmıştır (Can, 2007: 2). Bu sebeptendir ki Twain (2007: 2) hesaplaşma ve muhasebe kavramlarının neredeyse insanlık tarihi kadar eskiye dayandığını belirtmiştir. Muhasebe tarihçilerine göre muhasebe faaliyetlerine ait en eski kanıtlara M.Ö. 5000'li yıllarda Sümerlerde rastlandığı belirtilmiştir (Can, 2007: 2).

Başlangıcına ilişkin ilk kanıtlara kil tabletlerde rastlanılan muhasebe sistemi, günümüzde zamandan ve mekândan bağımsız dijital platformlarda kendini göstermektedir. Gelişimlerini işletme ihtiyaçları doğrultusunda sağlayan muhasebe sistemi, şirketlerin tür, talep, üretim şekli veya satış yapısı ve büyüklüğü gibi faktörlerden etkilenerek günümüzdeki boyutuna ulaşmıştır. Ulaşmış olduğu bu boyut sayesinde muhasebe bilgi sistemlerinin (MBS) windows, bulut veya android tabanlı gibi ifadelerle adlandırıldığı görülmektedir.

İşletmelerin çok farklı sebeplerle tercih etmiş oldukları MBS'lerin kullanımları ile birçok ihtiyaç karşılandığı gibi karşılanamayan ihtiyaçların da varlığından söz etmek mümkündür.

Bu çalışmada, KOBİ sınıflandırması dahilinde Hatay ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren ve ön muhasebe faaliyetlerini dijital ortamda tutan mikro ölçekli KOBİ'lerin MBS'leri kullanım düzeyleri belirlenerek, işletme yapıları ve çalışanlarına ilişkin niteliksek özelliklere göre kullanım düzeylerinde farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir.

I. MUHASEBE BİLGİ SİSTEMLERİ

Bu bölümde MBS'nin tarihi gelişimi, yapısı ve sınıflandırılmasına yer verilmiştir.

I.1. MBS'lerin Tarihi Gelişimi

Muhasebe tarihine ilişkin kanıtların günümüzden yaklaşık 7000 yıl öncesine uzandığı bilinmektedir. Oktay (1938: 112) bu kanıtların M.Ö. 5000'lerde Sümerlerde (Mezopotamya'nın güneyi, Dicle ile Fırat nehirleri arasındaki bölge) ve M.Ö. 4000'li yıllarda İbranilerde (Suriye ve Mısır'dan Kuveyt'e kadar uzanan bölge) görüldüğünü belirtmiştir. Bu dönemlerde muhasebe faaliyetlerine ilişkin kanıtların pişirilmiş tuğlalar, kil tabletler, mermer tabletler, kil levhalar ve papirüsler gibi maddelerden oluştuğu zaman içinde yapılan arkeolojik kazılardan tespit edilmiştir. Ancak kaynakların netliği yazı ile bağdaştırıldığından dolayı Sarı (2016: 90), günümüzdeki muhasebe sisteminin de esaslarını oluşturan çift taraflı kayıt sisteminin temeli sayılabilecek ifadenin Hammurabi kanunlarında madde 104'te olduğunu belirtmiştir. Madde 104'e göre "Bir tüccar nakletmesi için simsara mısır, yün, yağ veya başka bir mal verirse aracı, aldığı miktarı belirten bir makbuzu tüccara vermelidir. Bundan sonra simsar, tüccara verdiği para için de ondan bir makbuz alır." ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeye göre malın ve paranın tesliminin ayrı ayrı belgelendirilmesi çift taraflı muhasebe sisteminin de dayanağı olarak düşünülebilir.

Muhasebe sisteminin gelişiminde şüphesiz ki en önemli etken "Çift Taraflı Kayıt Sistemi" olsa da çok daha öncesinde "Merdiven Yöntemi"nden bahsetmek gerekecektir. Aydemir & Erkan (2011: 112-114)'a göre, yaklaşık 1100 yıl kullanılan merdiven kayıt yöntemini sırasıyla Abbasiler, İlhanlılar ve Osmanlı devleti kullanmıştır. Merdiven kayıt yöntemine ilişkin ilkeler İlhanlılar döneminde kaleme alınan Saadetname, Risale-i Felekiyye Kitab-us Siyakat, Kanunu Saadet ve Cemaiu-l Hesab adlı kitaplarda yer almaktadır. Osmanlı devleti 1879 yılında çift taraflı kayıt sistemine geçinceye kadar merdiven kayıt yöntemini devlet muhasebe sistemi olarak kullanmıştır.

Merdiven kayıt yöntemi genel itibariyle gelirin tespit edilmesi ve harcaması üzerine kurulmuş bir sistem olduğu için bu sistemin nakit takibi, sermaye takibi ve kar hesaplarını bünyesinde barındırmayışından dolayı işletme ihtiyaçlarını da karşılamada yetersiz kaldığı ileri sürülmektedir (Akçay, 2017: 1891; Güvemli & Kaya, 2015: 57). Aydemir & Erkan (2011: 114)'a göre, 1897 tarihinde II. Abdulhamit Han çıkardığı bir fermanla merdiven yönteminin uygulanmasına son verdirerek çift taraflı kayıt yönteminin kullanılmasını hükme bağlamıştır.

Çift taraflı kayıt yöntemi, orta çağın ikinci yarısından itibaren kullanılan bir sistem olup, işlemlerin belgelere dayandırılarak oluş sırasına göre günlük deftere, oradan da bugünkü kullanımıyla büyük deftere aktarılması suretiyle kaydedilmesi esasına dayanır (Elitaş, Aydemir & Elitaş, 2009: 44). Muhasebe sisteminin bugünkü boyutuna gelmesinde büyük önem arz eden çift taraflı kayıt yönteminin Luca Pacioli'nin buluşu olarak bilinmesine rağmen Luca Pacioli yazmış olduğu Summa Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalite adlı kitabında bu yöntemin 200 yıldır kullanılan bir yöntem olduğundan bahsetmiştir (Sangster, Stoner & Carthly, 2008: 111-112). Bu durumu Örtten, Kurt & Torun (2011: 36), Luca Pacioli'nin çift taraflı kayıt sisteminin buluş sahibi olmadığına en büyük kanıtı olarak belirtmişlerdir.

Tarihi gelişimine kil tabletlerden başlayan muhasebe faaliyetleri, çift taraflı kayıt sistemi ile günümüzdeki halini almıştır. Ancak muhasebenin tarihi gelişimi çift taraflı kayıt sistemiyle yöntem olarak günümüzdeki son halini almış olsa da kayıt ortamı olarak sürekli bir gelişim göstermiş ve bu gelişim devam etmektedir. Bu yönüyle muhasebe, kil tabletlerden kâğıt defter ortamına, kâğıt defter ortamından dijital sabit hafızalara, günümüzde ise sabit hafızalı kayıt ortamının da üzerine çıkarak mekândan bağımsız olarak bulut ortamına taşınmıştır. Tüm bu gelişimler sebebiyle MBS'lerin bugün itibariyle sadece "muhasebe" kelimesiyle ifade edilmesinin eksiklik olduğu ileri sürülebilir. Bu kapsamda bakıldığında günümüzde,

muhasebe uygulamalarının gerçekleştirilmesi açısından “muhasebe” ifadesinin “muhasebe bilgi sistemi” ifadesine dönüştüğü aşikardır.

I.II. Muhasebe Bilgi Sistemlerinin Yapısı ve Sınıflandırılması

MBS’lerin farklı şekillerde ve farklı kriterlere göre sınıflandırılabilmesi mümkündür. Ancak bu çalışmada MBS’ler muhasebe türleri ve yazılımların türleri açısından sınıflandırılacaktır.

a. Muhasebe türleri açısından muhasebe bilgi sistemleri

Muhasebe, türlerine göre genel muhasebe, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesi olarak üç bölüme ayrılabilir (Sevilengül, 2008: 20). Büyükmirza (2016: 27) muhasebe sınıflandırmasını işletme dışındaki üçüncü kişi ile kurumlar ve işletme içindeki yöneticiler bakımından finansal ve yönetim muhasebesi olarak iki bölümde yapmıştır. Yapılan ikinci sınıflandırmada maliyet muhasebesi, yönetim muhasebesine dahil edilmiştir. Bhimani, Horngren, Datar & Rajan (2015: 3) her iki sınıflandırmada da muhasebe, finans ve yönetim faaliyetlerini teknolojik alt yapıda birleştiren MBS’nin faaliyetlerin etkinliği için gerekli olduğundan bahsetmektedirler. Gordon & Miller (1976: 570), MBS’leri çevre, organizasyon ve karar alma süreçleriyle ilişkili olacak şekilde bilgi barındıran, merkezi raporlamaya imkan sağlayan, etkin maliyet dağılımı yapabilen, esnek raporlamaya imkân sağlayabilen, kullanıcıya alternatif raporlama imkanı sunabilen, performans değerlemesi yapabilen, mevcutlara ilişkin değerlendirme yapabilen ve şüphesiz en önemli özelliklerden biri olan istenilen bilgiye zamanında ulaşılabilen sistemler olarak ifade ederken, Romney, Steinbart, Mula, McNamara & Tonkin (2013: 18), MBS’leri kuruluşların hedeflerine ulaşabilmesi için veri toplama, veri girme, veri işleme, arşivleme, yönetme, kontrol ve raporlama konularında organize bir araç olarak ifade etmektedirler. Salehi, Rostami & Mogadam (2010: 187) ise MBS’leri ister manuel bir sistem olsun ister bilgisayar destekli bir sistem olsun her iki durumda da bilgi toplamak, toplanan bilgileri işlemek, arşivlemek ve raporlamak için tasarlanmış olması gerektiğini belirtmişlerdir. Tüm bu fonksiyonlar çerçevesinde muhasebe türlerine göre MBS’lere baktığımızda, farklılıkların ve ilişkinin görülmesi açısından MBS’ler genel muhasebe bilgi sistemi, maliyet muhasebesi bilgi sistemi ve yönetim muhasebesi bilgi sistemi olarak sınıflandırılabilir.

Genel muhasebe bilgi sistemi, mali tablo bilgi kullanıcılarına verecekleri kararlara belli bir dayanak oluşturmak amacıyla işletmelerin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını aktarmak amacıyla mali nitelikteki işlem ve olayların kaydedildiği, sınıflandırıldığı, raporlandığı ve analiz edildiği sistematik bir süreçtir (Akgün & Kılıç, 2013: 22). Bu süreçte ortaya çıkan mali nitelikli işlem ve olaylar, objektif ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş belgelere dayandırılmak suretiyle nitelikleri kapsamında varlık, kaynak, gelir ve gider unsurlarına yansıtılarak bu unsurlardaki olası değişiklikler, hesaplar aracılığıyla takip edilir, raporlar aracılığıyla bilgi kullanıcılarına sunulur (Sevilengül, 2008: 20).

Maliyet muhasebesi bilgi sistemi, mamul ve hizmetlere ilişkin ortaya çıkan giderlerin ölçülmesinden, mamul ve hizmetlerin birim maliyetlerinin tespit edilmesine kadar geçen süreçte faydalanılan yöntem, teknik ve esaslar sistemi olarak ifade edilebilir (Karakaya, 2006: 7).

Yönetim muhasebesi bilgi sistemi ise bir çatı görevi görerek diğer MBS’lerin ortaya koyduğu çıktıları dikkate alarak karar verir. Diğer MBS’lerden alınan bilgilerin yönetim muhasebesi bilgi sisteminin süzgecinden geçmesi gerekecektir. Yönetim muhasebesinin başarısı, kendilerine verilen muhasebe bilgilerini algılayıp algılamadığına bağlıdır. Zira kararların etkinliği MBS’lerden alınan bilgilerin doğru anlaşılmasına bağlıdır. Birçok kuruluşta muhasebecilerin becerileri, işletme yöneticilerinin becerileri olarak algılanmaktadır (Bhimani ve ark. 2015: 4-5). Bu açıdan bakıldığında etkin bir yönetim muhasebesi bilgi sistemi başarılı bir işletme ve yöneticilik anlayışı ile paralellik göstermektedir.

b. Yazılım türleri açısından muhasebe bilgi sistemleri

MBS'ler teknik açıdan, sistemi kullanacak işletmenin büyüklüğüne, ana faaliyet konusuna, yazılım için ayrılan bütçenin büyüklüğüne, yöneticilerin ve kullanıcıların yazılımdan beklentilerine, işletme içindeki diğer departmanlar ile MBS'nin bilgi alışverişine imkân sağlama durumuna, üretim hattı ile entegre olma durumuna, işletmede kullanılan diğer bilgi sistemleri ile entegre çalışabilme durumuna, işletme dışından erişimin olup olmamasına, eş zamanlı çok sayıda kullanıcının aktif olarak sistemi kullanıp kullanamamasına ve bunlar gibi çok sayıda farklı kritere göre değişik teknik alt yapı ve farklı kapsamlarda karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu kriterler düşünüldüğünde yazılım türleri açısından MBS'ler, paket programları, bulut sistemleri, kurumsal kaynak planlaması ve özel yazılım başlıkları altında bir sınıflandırmaya tabi tutulabilir.

Paket programlar, yükleme uygulaması ve obje kütüphanesini kendi içinde barındıran ve genellikle çok sayıda fonksiyon hazır yazılımlardır. Ergün & Sayar (2014: 7), paket programların genel itibariyle masaüstü yazılımları olduğunu ve C, C++, C#, Java, JavaScript, Perl, PHP, Delphi, Cobol, Pascal, Basic, ASP, Fortran, Python, Ada, Delphi gibi çok sayıda yazılım dilleri ile yazılabileceğini belirtmiştir.

Masaüstü programların etkin kullanılmayışı, rekabet edebilmek için ihtiyaç duyulan kalite, hız, esneklik, düşük maliyet, sabit yatırımdan kaçınma, ulaşılabilirlik gibi etkenler işletmeleri, paket programlarından bulut sistemlere yönlendirmiştir (Seyrek, 2011: 702). Buradaki temel amaç, kullanılan yazılımdan mobilize olarak en yüksek faydayı elde edebilmektir (Baschab & Piot, 2007: 510). Bulut bilişim, kullanıcılarına masaüstü paket programlarının sağladığı avantajları sağlamakla birlikte kayıt ortamının bulut tabanlı olmasından kaynaklanan kendine has avantajları da ayrıca sağlamaktadır. Seyrek (2011: 705-706), bu avantajları "maliyet, esneklik ve hizmet kalitesi" başlıklarında sınıflandırırken, Iyer & Henderson (2010: 120), "kontrollü ara yüz, konum bağımsızlığı, kaynak bağımsızlığı, her yerden erişim, sanal iş ortamları, adreslenebilirlik ve hızlı esneklik" olarak sınıflandırmıştır.

Geçmiş bilgisayarların işletmelerde kullanılmasının yaygınlaştığı 1960'lı yıllara kadar dayanan Kurumsal Kaynak Planlaması (KKP), Çelik (2011: 82) tarafından bilgi teknolojisinin tüm işletme fonksiyonları ile bütünleştiği, elde edilen bilgilerin tüm departmanların kullanımına imkân sağlayan bütünleşik programlama ve iletişim sistemi olarak ifade edilmiştir.

Günümüzde, internetin bilgi yönetiminde her alanda kendine yer bulması, modern hayatın vazgeçilmez iletişim unsuru olması, sektörlerde bilgi girdisi, işlenmesi ve çıktısı aşamasında büyük önem taşıması, firmalara özgü ihtiyaçlara cevap verebilecek kişiselleştirilmiş sistemler oluşturmaları gibi sebepler özel yazılım firmalarının ortaya çıkma arzularını arttırmıştır (www.basarbilisim.com, 2020). Özel yazılımlar ile ihtiyaç duyulan temel bileşenlerin neler olduğu belirlenerek söz konusu bileşenlerin kendi aralarındaki ilişkileri ve yine bu bileşenlerin sistem gereksinimleri çerçevesinde çözüm uzayı geliştirilmektedir (Çatal, 2010: 193). Böylece özel yazılımlar sadece kendi çözüm uzayında çözümler geliştirerek hizmet sunarlar.

II. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

II.I. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile Hatay ili ve ilçelerinde faaliyet gösteren mikro ölçekli işletmelerin muhasebe programlarına ilişkin kullanım düzeylerinin tespiti amaçlanmıştır. Yapılan çalışma ile işletmelerin programlardan ne ölçüde faydalandıklarının tespiti yapılması olacaktır.

II.II. Kapsam, Ana Kütle ve Örneklem

Araştırmanın yapıldığı tarihte Antakya Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı 6.600 üye, İskenderun Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı 6000 üye, Reyhanlı Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı 1455 üye, Kırıkhan Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı 1230 üye olmak üzere toplamda 15.285 üye işletme bulunmakta olup ticaret ve sanayi odalarının mikro işletme sınıflandırması yapılmadığı için mikro işletmelerin sayısına ilişkin net bir sayı verilememektedir. Bundan dolayı araştırma anakütlesi 15.285 olarak kabul edilmiştir. Araştırma kapsamında ise 425 anket çalışması yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan örneklemin ana kütleyle temsili ile ilgili Baştürk & Taştepe (2013: 149-150), sürekli ve süreksiz değişkenlerde 0,05 anlamlılık seviyesinde 384 örneklem sayısının 500.000 ve üzeri anakütleyi temsil etme kabiliyetine sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında çalışmada kullanılan 425 örneklem sayısının anakütleyi temsil ettiği ifade edilebilir.

II.III. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma kapsamında hipotezler şu şekilde oluşmuştur.

H.1 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri sektöre göre farklılık göstermektedir.

H.2 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların faaliyet sürelerine göre farklılık göstermektedir.

H.3 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların hukuki yapılarına göre farklılık göstermektedir.

H.4 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin kim olduklarına göre farklılık göstermektedir.

H.5 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir.

H.6 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin yaşına göre farklılık göstermektedir.

H.7 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.

H.8 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda çalışan personel sayısına göre farklılık göstermektedir.

H.9 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri programla ilgili karşılaşılan sorunları çözme şekline göre farklılık göstermektedir.

H.10 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda muhasebe eleman ihtiyacını karşılama şekline göre farklılık göstermektedir.

H.11 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda ön muhasebede kullanılan programın türüne göre farklılık göstermektedir.

H.12 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda kullanılan programların öğrenilme şekline göre farklılık göstermektedir.

H.13 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda kullanılan programların güncellenme sıklığına göre farklılık göstermektedir.

H.14 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda resmi muhasebe kayıtlarını tutma şekline göre farklılık göstermektedir.

H.15 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri programların tercih edilme şekline göre farklılık göstermektedir.

H.16 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri muhasebe departmanlarında çalışan personel sayısına göre farklılık göstermektedir.

II.IV. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin istatistiki analizi SPSS Statistics 22.0 programında yapılmış olup, anlamlılık düzeyi 0,05 alınmıştır.

Bulgular kısmında tanımlayıcı istatistiki değerler olarak firmalara ve çalışanlarına ait bilgiler sayısal ve yüzdesel olarak verilmiştir. Devamında araştırma kapsamında belirlenmiş hipotezler, geçerlilik analizi, güvenilirlik analizi, normallik testi (Shapiro-Wilk), Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testi ile analiz edilmiştir. Yapılan normallik testleri sonucu verilerin normal dağılım göstermeyen bir kitleden gelmesinin tespit edilmesi sebebiyle iki değişken arasındaki farkı ortaya koyabilmek için Mann Whitney U Testi, üç veya daha fazla değişkenler arasındaki farkı ortaya koyabilmek için Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır.

II.V. Geçerlilik Analizi

Araştırma kapsamında kullanılan muhasebe paket programı kullanım düzeyi ölçeğindeki soruların hangi faktörler altında toplanacağına ilişkin belirlenmesine yönelik varimax döndürme sonuçları faktör analizleri ile incelenmesi ile 2 maddenin (kullanmış olduğum program sayesinde stok takibi yapabiliyorum, kullanmış olduğum program sayesinde yapabiliyorum) ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Analiz sonucunda ölçeğe ait elde edilen Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) değeri ve açıklanan varyans oranları Tablo 1’de verilmiş olup, araştırmada kullanılan ölçeğin KMO değeri 0,91 olarak verilmiştir.

KMO değeri, çalışmaya esas verilerin faktör analizine uygunluğunun tespit edilmesi için kullanılmakta olup, Sharma (1996: 116) tarafından belirlenen kriterlere göre araştırmada kullanılan ölçeğin KMO değerini “mükemmel” seviye olarak ifade etmek mümkündür.

Faktör analizinde diğer bir önemli kriter ise açıklanan varyans değeridir. Bu değer, faktör analizi ve önermelerin ölçülmek istenen değişkenin ne kadarını açıkladığını ifade ederken açıklanan varyans değerinin %50’yi geçiyor olması önemli bir kriterdir (Yaşlıoğlu, 2017: 77). Çalışma kapsamında bu değer %63,943 olarak tespit edilmiştir.

Faktör yükü ise ankette kullanılan her maddenin faktörler ile ilişkisini açıklamaya yarayan katsayıdır. İstenen durum faktör yüklerinin yüksek çıkmasıdır. Faktör yüklerinin derecelendirilmesinde %60 ve üzerindeki değerler yüksek olarak kabul edilirken, 0,30-0,59 arasındaki değerler orta düzey olarak ifade edilmiştir (Büyüköztürk, 2002: 473). Tablo 1’den maddelerin faktör yüklerinin orta düzey ve yüksek düzeyde oldukları görülmektedir.

Ayrıca maddeler tek bir faktörde toplanmıştır. Bunun nedeni sorular arasındaki ilişki düzeyinin kuvvetli olmasıdır. İkinci bir faktör ile ilişkisizlik sağlanamayacağı için ölçekte yer alan maddeler tek faktör altında toplanmış olup, tek faktör toplam varyansın %63,943’ünü açıklamaktadır. Ölçek için açıklanan varyans değerinin %63,943 olması, faktör yapısının toplam değişken varyansının yarısından fazlasını açıkladığını ve bu sebeple temsil yeteneği olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 1: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeyi Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeyi Ölçeği (Açıklanan Varyans=63,943)	Faktör Yüğü
Kullanmış olduğum program sayesinde alış veya satış partisi odaklı borç/alacak raporu alabiliyorum	0,706
Kullanmış olduğum program sayesinde maliyet hesaplayabiliyorum	0,692
Fatura oluşturma ekranında peşin alış/satışlar için cari bağlantısına ek olarak kasa bağlantısı yapabiliyorum.	0,684
Fatura oluşturma ekranında peşin alış/satışlar için çek-senet bağlantısı yapabiliyorum.	0,671
Kullanmış olduğum program sayesinde maliyet analizi yapabiliyorum.	0,665
Kullanmış olduğum program sayesinde geçmiş yıllara ilişkin tablolarla karşılaştırma yapabiliyorum	0,662
Kullanmış olduğum program sayesinde müşterileri sınıflandırabiliyorum.	0,637
Kullanmış olduğum program sayesinde mesleğe özgü raporlamalar tasarlayabiliyorum	0,635
Fatura oluşturma ekranında peşin alış/satışlar için banka bağlantısı yapabiliyorum.	0,616
Kullanmış olduğum program sayesinde personellere ilişkin maaş – avans takibi yapabiliyorum	0,614
Kullanılan program sayesinde müşterilerin risk analizlerini yapabiliyorum	0,603
Kullanmış olduğum program sayesinde nakit akış takibi yapabiliyorum	0,597
Kullanmış olduğum program e-fatura kaydına uyumludur	0,597
Kullanmış olduğum program sayesinde aynı tarihte kaydedilen faturalarda işlem sırasını takip etmek için saat ekleyebiliyorum.	0,584
Fatura oluşturma ekranında depo ayrımı yapabiliyorum.	0,565
Kullanmış olduğum program sayesinde demirbaşların takibini yapabiliyorum	0,561
Kullanmış olduğum program sayesinde entegre vardiya takibi yapabiliyorum	0,535
Kullanmış olduğum program sayesinde çek senet takibi yapabiliyorum	0,512
Kullanmış olduğum program sayesinde fatura/irsaliye takibi yapabiliyorum.	0,498
Kullanmış olduğum program sayesinde banka bilgilerini otomatik olarak programa aktarabiliyorum.	0,487
Kullanmış olduğum program sayesinde stok – depo kontrolü yapabiliyorum.	0,476
Kullanmış olduğum program sayesinde alış veya satış partisi odaklı tahsilat/ödeme yapabiliyorum	0,471
Kullanmış olduğum program sayesinde personel izin takibi yapabiliyorum.	0,465
Kullanmış olduğum program sayesinde kasa takibi yapabiliyorum	0,452
Kullanmış olduğum program sayesinde sipariş takibi yapabiliyorum	0,436
KMO Değeri = 0,91	

II.VI. Güvenirlilik Analizi

Güvenirlilik, ölçüm işleminin tekrar eden denemeler sonucunda benzer sonuçlar üretebilme yeteneği ile ilgilidir. Gliem & Gliem (2003: 87), sosyal bilimlerde en çok kullanılan güvenirlilik ölçüm yöntemlerinden biri olarak Cronbach Alpha değerini ifade etmiş, test edilen ölçüm değerinin 0 ile 1 aralığında olduğunu, 1'e yaklaşması durumunda ise ölçeğin güvenirlilik derecesinin yükseldiğini belirtmişlerdir. Özdamar (2002: 263) ise Cronbach Alpha değerini 0,60-0,80 aralığında güvenilir, 0,80-1,00 aralığında ise çok güvenilir olarak ifade etmiştir.

Çalışmada kullanılan ölçeğe ilişkin güvenirlilik katsayısı Tablo 2'de verilmiş olup, Tablo 2'ye göre çalışmada kullanılan ölçeğinin güvenirlilik katsayısı $\alpha=0,917$ olarak belirlenmiştir. Bu değere göre araştırmada kullanılan ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Tablo 2: Ölçklere Ait Güvenirlilik Değeri

Kullanılan Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach Alfa
Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeyi Ölçeği	25	0,917

III.BULGULAR

Bu bölümde yapılan araştırmaya yönelik firmaya ve çalışanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistik bulgular ile analiz kapsamında kullanılan ölçeğe ilişkin istatistik bulgulara yer verilmiştir.

III.I. Şirkete İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Bulgular

Araştırmanın örneklemini oluşturan 425 şirkete ilişkin tanımlayıcı istatistik bulgular Tablo 3'te verilmiştir. Tabloya göre;

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin %21,9'u mobilya, %11,8'i gıda, %9,4'ü tekstil/giyim, %8,5'i otomotiv yedek parça, %7,1'i lojistik/taşımacılık, %4,2'si otomotiv tamir-servis, %3,3'ü ilaç/kimya, %2,1'i cam/seramik, %1,9'u demir/çelik, %1,9'u ambalaj, %0,9'u kaynak, %4'ü inşaat sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Geriye kalan %23,1'lik kısım ise diğer sektörlerde faaliyet göstermektedir. Şirketlerin %58,1'i 7 yıl ve üzeri, %19,1'i 4-6 yıl, %14,4'ü 1-3 yıl, %8,5'i ise 1 yıldan az faaliyet süresine sahiptir. Şirketlerin %50,6'sı limited, %20,7'si adi, %11,3'ü anonim, %8,2'si komandit, %6,6'sı kollektif, %2,6'sı ise kooperatif şirkettir. Şirketlerin %64'ünü ortaklar, %25,6'sını profesyonel yöneticiler, %10,4'ünü ise diğer kişiler yönetmektedir.

Tablo 3: Araştırma Kapsamındaki Şirketlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Özellikler	Gruplar	Frekans	Yüzde
Sektör	Gıda	50	11,8
	Mobilya	93	21,9
	Tekstil/Giyim	40	9,4
	Otomotiv Yedek Parça	36	8,5
	Otomotiv Tamir – Servis	18	4,2
	İlaç / Kimya	14	3,3
	Lojistik / Taşımacılık	30	7,1
	Ambalaj	8	1,9
	Kaynak	4	0,9
	İnşaat	17	4
	Cam / Seramik	9	2,1
	Demir/ Çelik	8	1,9
	Diğer	98	23,1
Faaliyet Süresi	1 yıldan az	36	8,5
	1 ile 3 yıl arası	61	14,4
	4 ile 6 yıl arası	81	19,1
	7 yıl ve üzeri	247	58,1
Hukuki Yapıları	Kollektif Şirket	28	6,6
	Komandit Şirket	35	8,2
	Anonim Şirket	48	11,3
	Limited Şirket	215	50,6
	Kooperatif Şirket	11	2,6
Yönetim Şekli	Adi Şirket	88	20,7
	Ortaklar	272	64
	Profesyonel Yönetici	109	25,6
	Diğer	44	10,4
	Toplam	425	100

III.II. Şirket çalışanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistik bulgular

Şirket çalışanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4'e göre;

Şirketlerin yönetiminde olan kişilerin %93,6'sı erkek, %6,4'ü ise kadındır. Şirketlerin yönetiminde olan kişilerin %46,1'i lise ve altı, %27,3'ü lisans, %20,2'si ön lisans, %6,4'ü ise lisansüstü eğitim düzeyine sahiptir.

Şirketlerin yönetiminde olan kişilerin %40,5'i 38-47 yaş aralığında, %27,1'i 28-37 yaş aralığında, %26,4'ü ise 48 yaş ve üzerinde, %6,1'i ise 18-27 yaş aralığındadır.

Şirketlerin personel sayılarına bakıldığında %67,1'inde 1-10 kişi, %16,7'sinde 11-20 kişi, %6,6'sında 21-30 kişi, %4,9'unda 41-50 kişi, %4,7'sinde 31-40 kişi çalışmaktadır.

Şirketlerin %35,1'inin muhasebe departmanı olmayıp, %32,7'sinin muhasebe departmanında bir kişi, %16,8'inin muhasebe departmanında iki kişi, %6,12'inin muhasebe departmanında üç kişi, %5,2'sinin muhasebe departmanında 4 kişi, %2,4'ünün muhasebe departmanında 5 ya da daha fazla kişi çalışmaktadır.

Şirket muhasebe kayıtlarının tutulma şekli olarak şirketlerin %66,1'inde bağımsız çalışan SMMM'ler defter tutmaktayken, %33,9'unda resmi muhasebe kayıtlarını işletme bünyesinde çalışan meslek mensupları tutmaktadır.

Tablo 4: Araştırma Kapsamındaki Şirket Çalışanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Özellikler	Gruplar	Frekans	Yüzde
Yöneticinin Cinsiyeti	Erkek	398	93,6
	Kadın	27	6,4
Yöneticinin Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	196	46,1
	Ön Lisans	86	20,2
	Lisans	116	27,3
	Lisansüstü	27	6,4
Yöneticilerin Yaşı	18-27 yaş arası	26	6,1
	28-37 yaş arası	115	27,1
	38-47 yaş arası	172	40,5
	48 yaş ve üzeri	112	26,4
Personel Sayısı	1-10 kişi çalışmaktadır	285	67,1
	11-20 kişi çalışmaktadır	71	16,7
	21-30 kişi çalışmaktadır	28	6,6
	31-40 kişi çalışmaktadır	20	4,7
	41 -50 kişi çalışmaktadır	21	4,9
Muhasebe Departmanındaki Personel Sayısı	Muhasebe departmanı yok	149	35,1
	1 kişi	139	32,7
	2 kişi	79	18,6
	3 kişi	26	6,1
	4 kişi	22	5,2
	5 kişi ve daha fazlası	10	2,4
Resmi Muhasebe Kayıtlarının Tutulma Şekli	İşletmede çalışan meslek mensubu	144	33,9
	Bağımsız çalışan SMMM	281	66,1
Toplam		425	100

III.III. Şirketlere İlişkin Diğer Tanımlayıcı İstatistik Bulgular

Bu bölümde firma genel tanımlayıcı bulgular ile personele ilişkin tanımlayıcı istatistik bilgileri dışında kalan diğer tanımlayıcı istatistik bulgular sunulmaktadır.

Tablo 5: Muhasebe Programının Kullanımı ile İlgili Nitelikli Eleman İhtiyacının Karşılama Şekline Ait Dağılım

Muhasebe Programının Kullanımı İle İlgili Nitelikli Eleman İhtiyacının Karşılama Şekli	Frekans	Yüzde
Muhasebe işlemlerini işletme sahibi olarak kendimiz yapıyoruz	292	68,7
İş kur gibi iş bulma kurumlarından veya sitelerden faydalanıyoruz	99	23,3
TV Radyo gibi yayın organlarına ilan vererek karşılıyoruz	16	3,8
Diğer	18	4,2

Tablo 5'e göre şirketlerin %68,7'sinde ise muhasebe işlemleri şirket sahibi tarafından yapılmakta, %23,3'ünde muhasebe programının kullanımı ile ilgili nitelikli eleman ihtiyacını iş bulma kurumlarından veya iş bulma ile ilgili internet sitelerinden karşılanmakta, %3,8'inde ise TV, radyo gibi yayın organlarına ilan vererek karşılanmaktadır.

Tablo 6: Ön Muhasebe İşlemlerinin Takibinde Kullanılan Yazılım Türüne Göre Dağılımı

Ön Muhasebe İşlemlerinin Takibinde Kullanılan Yazılım Türü	Frekans	Yüzde
ERP (Kurumsal Kaynak Planlaması)	30	7,1
Paket Program	193	45,4
Bulut Tabanlı Program	29	6,8
Microsoft Excel	72	16,9
Microsoft Access	5	1,2
Özel Yazılım	90	21,2
Diğer	6	1,4

Tablo 6'ya göre şirketlerin %45,4'ü ön muhasebe işlemlerinin takibinde paket program, %21,2'si özel yazılım, %16,9'u Microsoft Excel, %7,1'i ERP, %6,8'i bulut tabanlı program, %1,2'si ise Microsoft Access kullanmaktadır.

Tablo 7: Kullanılan Programı Tercih Etme Sebebine Ait Dağılım

Programı Tercih Etme Sebebi	Frekans	Yüzde
Aynı sektörde çalışanlar tarafından önerildi.	235	55,3
İnternette reklamlarını göreyerek tercih ettim.	51	12,0
Programın pazarlamacısı tarafından ikna edildim.	109	25,6
Diğer	30	7,1

Tablo 7'ye göre şirketlerin %55,3'ü kullandıkları programı aynı sektörde çalışanlar tarafından önerildiği için, %25,6'sı pazarlamacısı tarafından ikna edildiği için, %12'si reklamlarda gördüğü için, %7,1'i ise diğer nedenlerle tercih etmiştir.

Tablo 8: Kullanılan Programın Öğrenilme Şekline Ait Dağılım

Programın Öğrenilme Şekli	Frekans	Yüzde
Firma desteği olarak	150	35,3
Özel kurs olarak	31	7,3
Pazarlamacı desteği olarak	77	18,1
Çevremde diğer kullanıcılardan sorarak	91	21,4
Okulda	32	7,5
Stajda	7	1,6
İnternet ortamındaki videolardan	29	6,8
Diğer	8	1,9

Tablo 8'e göre şirketlerin %35,3'ü kullandıkları programı firma desteği olarak, %21,4'ü çevresindeki diğer kullanıcılara sorarak, %18,1'i pazarlamacı desteği olarak, %7,5'i okulda, %7,3'ü özel kurs olarak, %6,8'i internet ortamındaki videolardan, %1,6'sı stajda, %1,9'u ise başka yollarla öğrenmiştir.

Tablo 9: Şirketlerde Kullanılan Programa Gelen Güncelleme Sıklığına Ait Dağılım

Güncelleme Sıklığı	Frekans	Yüzde
Aylık	66	15,5
3 Aylık	51	12,0
6 Aylık	53	12,5
Yıllık	148	34,8
Güncelleme gelmiyor	77	18,1
Diğer	30	18,1

Tablo 9'a göre şirketlerden %34,8'inin kullandığı programa yıllık güncelleme gelmekte, %18,1'inin kullandığı programa güncelleme gelmemekte, %15,5'inin kullandığı programa aylık güncelleme gelmekte, %12,5'inin kullandığı programa 6 aylık güncelleme gelmekte, %12'sinin kullandığı programa 3 aylık güncelleme gelmektedir. Kullanılan programların %18,1'inin programına ise standart olmayan farklı sürelerde güncelleme gelmektedir.

III.IV. İhtiyaç duyulan yazılımlara ilişkin tanımlayıcı istatistik bulgular

Bu bölümde, şirketlerin ön muhasebe işlemlerinde kullandıkları program kapsamında olup ihtiyaç duydukları ve programda yer almasına rağmen kullanmadıkları modüllere ilişkin tanımlayıcı istatistik bulgular verilmiştir.

Şirketler, farklı büyüklüklere, farklı hukuki yapıya ve birçok farklı özelliklerine rağmen program kullanma amaçları benzerlik gösterebilmektedir. Tablo 10'da şirketlerin program tercihinde en çok etki eden nedenlere ilişkin dağılım gösterilmiştir.

Tablo 10: Programın En Sık Kullanılma Nedenlerine Ait Dağılım

Kullanım Amacı	Frekans	Yüzde
Nakit takibi	63	14,8
Stok takibi	68	16,0
Cari (borç – alacak) takibi	129	30,4
Fatura takibi	119	28,0
Çek senet takibi	5	1,2
Diğer	41	9,6

Tablo 10'a göre %30,4'ü en çok cari takip amacıyla, %28'i en çok fatura takibi amacıyla, %16'sı en çok stok takibi amacıyla, şirketlerin %14,8'i en çok nakit takibi amacıyla, %1,2'si en çok çek senet takibi amacıyla ve %9,6'sı ise diğer nedenlerle muhasebe paket programlarını kullanmaktadır. Bireysel görüşmelerde genel itibariyle "Diğer" seçeneğini seçen firmalar, tüm modüllere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Mevcut yazılımlar, genel itibariyle birçok sektördeki firmanın ön muhasebe ihtiyacına göre hazırlandığı için, bazen işletmelerin ihtiyaç duydukları modüllerden daha fazla modül barındırmaktadırlar. Tablo 11 bu ihtimal üzerine şirketlerin kullandığı programlarda işe yaramayan veya kullanma arzusu olmayan modüllere ilişkin dağılımı göstermektedir.

Tablo 11: Kullanılan Programda Firmaların İşlerine Yaramayan Modül Olması Durumu

Kullanılan Programda İşe Yaramayan Modül Olması Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	260	61,2
Hayır	165	38,8
Toplam	425	100,0

Tablo 11'e göre şirketlerin %61,2'sinin kullandığı programda işe yaramayan modüller varken, %38,8'ininde ise yoktur. Dolayısıyla firmaların %61,2'si ihtiyaç duymadıkları, diğer bir ifadeyle kullanmadıkları modüllerin de maliyetlerine katlandıkları için genel anlamda bir israfa olduklarından bahsedilebilir. Diğer bir açıdan baktığımızda ise, bir bütün olarak firmalar için hazırlanan programda, firmaların kullanması gerektiği halde kullanılmayan, firma başarısını olumlu etkileyebilecek birçok muhasebe bilgisi üretebilecek modülün atıl bir şekilde beklediği söylenebilir.

Çalışmada, şirketlerin programlar dahilindeki hangi modülleri kullandıklarına ilişkin tanımlayıcı istatistik bulgular Tablo 12’de verilmektedir.

Tablo 12: Şirketlerin Modül Kullanım Durumlarına Ait Dağılım

Ölçüt	Grup	Frekans	Yüzde
Kasa Takibi Yapma Durumu	Evet	377	88,7
	Hayır	48	11,3
Stok Takibi Yapma Durumu	Evet	330	77,6
	Hayır	95	22,4
Cari Takip Yapma Durumu	Evet	387	91,1
	Hayır	38	8,9
Çek Senet Takibi Yapma Durumu	Evet	299	70,4
	Hayır	126	29,6
Fatura Takibi Yapma Durumu	Evet	380	89,4
	Hayır	45	10,6
Banka Takibi Yapma Durumu	Evet	297	69,9
	Hayır	128	30,1
Toplam		425	100

Tablo 12’ye göre, şirketlerin %88,7’si programla kasa takibi yapmakta, %11,3’ü ise yapmamaktadır, %77,6’sı programla stok takibi yapmakta, %22,4’ü ise yapmamaktadır, %91,1’i programla cari takip yapmakta, %8,9’u ise yapmamaktadır, %70,4’ü programla çek senet takibi yapmakta, %29,6’sı ise yapmamaktadır, %89,4’ü programla fatura takibi yapmakta, %10,6’sı ise yapmamaktadır, %69,9’u programla banka takibi yapmakta, %30,1’i ise yapmamaktadır.

Şirketler program kullandıkları süreçte herhangi bir programsal sorunla karşılaşabilmektedirler. Tablo 13’te şirketlerin karşılaşabildikleri bu sorunları çözme şekilleri verilmiştir.

Tablo 13: Programı Kullanırken Herhangi Bir Sorun İle Karşılaşıldığında Sorun Çözme Şekline Ait Dağılım

Sorun Çözme Şekli	Frekans	Yüzde
Teknik Servis İle Çözüyorum	246	57,9
Kendi Çabamla Çözüyorum	73	17,2
Programı Kullanan Diğer Komşularımdan Yardım Alıyorum,	59	13,9
İnternette Video İzleyerek Çözüyorum	44	10,4
Diğer	3	0,7
Toplam	425	100

Tablo 13’e göre şirketler programı kullanırken herhangi bir sorun ile karşılaşıldığında %57,9’u teknik servis ile, %17,2’si kendi çabalarıyla, %13,9’u programı kullanan kişilerden yardım alarak, %10,4’ü internette video izleyerek, %0,7’si ise diğer yollarla sorunlarını çözmektedir.

III.V. Mann Whitney U Testi Analizine İlişkin Bulgular

Bu bölümde çalışmanın temelini oluşturan verilerin normal dağılım göstermemesinden dolayı iki değişken arasındaki farkları ortaya koyabilmek için kullanılan Mann Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

a. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin yönetici cinsiyetlerine göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin yöneticilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçlarını Tablo 14 göstermektedir.

Tablo 14: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Yönetici Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi

Yönetici Cinsiyeti	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Erkek	398	15	0	25	0,883
Kadın	27	12	0	25	
p<0,05, Mann Whitney U Testi					

Tablo 14'e göre, araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri yönetimlerindeki kişilerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermemektedir ($p=0,883$). Bu bilgilere göre "H.7 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir" hipotezi reddedilmiş olup cinsiyete göre kullanım düzeyi farklılığı söz konusu değildir.

b. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin resmi muhasebe kayıtlarını tutan kişilere göre analizi

Araştırma kapsamındaki firmalarda ön muhasebe sistemlerinin yanı sıra resmi muhasebe kayıtlarının kim tarafından tutulduğu incelenmiş olup, bu açıdan H.14 hipotezi analiz edilmiştir. Tablo 15 bu analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 15: Şirketlerin Kullanım Düzeylerinin Resmi Muhasebe Kayıtlarını Tutan Kişilere Göre İncelenmesi

Resmi Muhasebe Kayıtlarını Tutan Kişiler	n	Medyan	Min	Max	p değeri
İşletmede bağımlı çalışan meslek mensubu	144	18	0	25	0,001
Bağımsız çalışan SMMM	281	14	0	25	
p<0,05, Mann Whitney U Testi					

Tablo 15'e göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri resmi muhasebe kayıtlarını tutan kişilere göre farklılık göstermektedir ($p<0,001$). Resmi muhasebe kayıtları SMMM'ler tarafından tutulan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri bağımlı çalışan meslek mensupları tarafından tutulan şirketlere kıyasla daha düşüktür. Bu bilgilere "H.14 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmalarda resmi muhasebe kayıtlarını tutma şekline göre farklılık göstermektedir." hipotezi kabul edilmiştir.

III.VI. Kruskal Wallis H Testi Analizine İlişkin Bulgular

Bu bölümde üç ve daha fazla değişken arasındaki farkları ortaya koyabilmek için kullanılan Kruskal Wallis H testi sonuçları verilmiştir.

a. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin faaliyet gösterilen sektöre göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin sektöre göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Faaliyet Gösterilen Sektöre Göre İncelenmesi

Sektör	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Gıda	50	17	0	25	0,051
Mobilya	93	15	0	25	
Tekstil/Giyim	40	13	1	25	
Otomotiv Yedek Parça	36	16	3	25	
Otomotiv Tamir – Servis	18	11	0	25	
İlaç / Kimya	14	19	9	25	
Lojistik / Taşımacılık	30	14	0	25	
Ambalaj	8	20,5	6	25	
Kaynak	4	10	6	15	
İnşaat	17	18	4	25	
Cam / Seramik	9	12	4	19	
Demir/ Çelik	8	15,5	5	25	
Diğer	98	14,5	1	25	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 16'ya göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri faaliyet gösterdikleri sektöre göre anlamlı farklılık göstermemektedir (p=0,051). Bu bilgilere göre "H.1 Katılımcıların muhasebe programları kullanım düzeyleri sektöre göre farklılık göstermektedir." hipotezi reddedilmiştir.

b. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin faaliyet süresine göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin faaliyet sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçlarını Tablo 17 göstermektedir.

Tablo 17: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Faaliyet Süresine Göre İncelenmesi

Faaliyet Süresi	n	Medyan	Min	Max	p değeri
1 yıldan az	36	15,5	0	25	0,379
1 ile 3 yıl arası	61	15	0	25	
4 ile 6 yıl arası	81	13	1	25	
7 yıl ve üzeri	247	15	0	25	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 17'ye göre şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri şirketlerin faaliyet sürelerine göre farklılık göstermemektedir (p=0,379). Bu bilgilere göre "H.2 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların faaliyet sürelerine göre farklılık göstermektedir." hipotezi reddedilmiştir.

c. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin hukuki yapılarına göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin firmaların hukuki yapılarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 18'de görülmektedir.

Tablo 18: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Hukuki Yapılarına Göre İncelenmesi

Hukuki Yapı	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Kollektif Şirket	28	21	4	25	0,051
Komandit Şirket	35	16	3	25	
Anonim Şirket	48	17	0	25	
Limited Şirket	215	14	0	25	
Kooperatif Şirket	11	18	6	25	
Adi Şirket	88	13	0	25	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 18'e göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri hukuki yapılarına göre farklılık göstermemektedir ($p=0,051$). Bu bilgilere göre "H.3 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmaların hukuki yapılarına göre farklılık göstermektedir." hipotezi reddedilmiştir.

d. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin yönetimi yapan kişiye göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin firma yöneticilerinin kim olduklarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 19'da görülmektedir.

Tablo 19: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Yönetimi Yapan Kişiye Göre İncelenmesi

Yönetimdeki Kişiler	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Ortaklar	272	15	15	25	0,173
Profesyonel Yönetici	109	15	15	25	
Diğer	44	13,5	13,5	25	

$p<0,05$, Kruskal Wallis H Testi

Tablo 19'a göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri şirketlerin yönetimlerindeki kişilere göre farklılık göstermemektedir ($p=0,173$). Bu bilgilere göre "H.4 Katılımcıların muhasebe programları kullanım düzeyleri firma yöneticilerinin kim olduklarına göre farklılık göstermektedir." hipotezi reddedilmiştir.

e. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin yönetici eğitim düzeyine göre incelenmesi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinde firma yöneticilerinin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin istatistiki sonuçları Tablo 20 göstermektedir.

Tablo 20: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Yönetici Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi

Yönetimdeki Kişilerin Eğitim Düzeyi	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Lise ve altı	196	14	0	25	0,031
Ön Lisans	86	14	0	25	
Lisans	116	17	0	25	
Lisansüstü	27	17	3	25	

$p<0,05$, Kruskal Wallis H Testi

Tablo 20'ye göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri yönetimlerindeki kişilerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir ($p=0,031$). Yöneticileri lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan şirketlerin muhasebe paket programları kullanım düzeyleri yöneticileri lise ve altı ve ön lisans eğitim düzeyine sahip şirketlere kıyasla daha yüksektir. Bu bilgilere göre, "H.5 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir." hipotezi kabul edilmiştir.

f. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin firma yöneticilerinin yaşına göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı memnuniyet düzeyleri ve kullanım düzeylerinin firma yöneticilerinin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Firma Yöneticilerinin Yaşına Göre İncelenmesi

Yaş Grupları	n	Medyan	Min	Max	p değeri
18-27 yaş arası	26	18,5	3	25	0,312
28-37 yaş arası	115	14	0	25	
38-47 yaş arası	172	15	0	25	
48 yaş ve üzeri	112	15	0	25	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 21'e göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri şirket yöneticilerinin yaşlarına göre farklılık göstermemektedir (p=0,312). Bu bilgilere göre "H.6 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin yaşına göre farklılık göstermektedir." hipotezi reddedilmiştir.

g. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin şirketlerde çalışan kişi sayısına göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin şirketlerde çalışan personel sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Şirket Çalışan Sayısına Göre İncelenmesi

Çalışan Kişi Sayısı	n	Medyan	Min	Max	p değeri
1-10 kişi çalışmaktadır	285	15	0	25	0,260
11-20 kişi çalışmaktadır	71	14	0	25	
21-30 kişi çalışmaktadır	28	18,5	4	25	
31-40 kişi çalışmaktadır	20	13	5	25	
41 -50 kişi çalışmaktadır	21	18	1	24	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 22'ye göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri çalışan kişi sayısına göre farklılık göstermemektedir (p=0,260). Bu bilgilere göre "H.8 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmalarda çalışan personel sayısına göre farklılık göstermektedir." hipotezi reddedilmiştir.

h. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin muhasebe departmanında çalışan kişi sayısına göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin muhasebe departmanlarında çalışan personel sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin hipotez testi sonuçları Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Muhasebe Departmanı Çalışan Sayısına Göre İncelenmesi

Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayısı	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Muhasebe departmanı yok	149	15	0	25	0,064
1 kişi	139	13	0	25	
2 kişi	79	16	0	25	
3 kişi	26	18,5	4	25	
4 kişi	22	19	6	25	
5 kişi ve daha fazlası	10	13,5	1	24	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 23'e göre şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri muhasebe departmanında çalışan kişi sayısına göre farklılık göstermemektedir ($p=0,064$). Bu bilgilere göre "H.16 Katılımcıların muhasebe programları kullanım düzeyleri muhasebe departmanlarında çalışan personel sayısına göre farklılık göstermektedir." Hipotezi reddedilmiştir.

i. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin nitelikli muhasebe eleman ihtiyacını karşılama şekline göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin nitelikli muhasebe eleman ihtiyacını karşılama şekline göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 24'te görülmektedir.

Tablo 24: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Nitelikli Muhasebe Eleman İhtiyacı Karşılama Şekline Göre İncelenmesi

Muhasebe Programının Kullanımı İle İlgili Nitelikli Eleman İhtiyacının Karşılama Şekli	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Muhasebe işlemlerini işletme sahibi olarak kendimiz yapıyoruz	292	15	0	25	0,406
İşkur gibi iş bulma kurumlarından veya sitelerden faydalanıyoruz	99	15	0	25	
TV Radyo gibi yayın organlarına ilan vererek karşılıyoruz	16	13	4	25	
$p<0,05$, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 24'e göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri muhasebe programının kullanımı ile ilgili nitelikli eleman ihtiyacının karşılama şekline göre farklılık göstermemektedir ($p=0,406$). Bu bilgilere göre "H.10 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmalarda muhasebe eleman ihtiyacını karşılama şekline göre farklılık göstermektedir." hipotezi reddedilmiştir.

j. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin ön muhasebe işlemlerinin takibinde kullanılan yazılım türüne göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin ön muhasebe işlemlerinin takibinde kullanılan yazılım türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin hipotez testi sonuçları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Ön Muhasebe İşlemlerinin Takibinde Kullanılan Yazılım Türüne Göre İncelenmesi

Ön Muhasebe İşlemlerinin Takibinde Kullanılan Yazılım Türü	n	Medyan	Min	Max	p değeri
ERP (Kurumsal Kaynak Planlaması)	30	20	6	25	0,002
Paket Program	19	14	0	25	
Bulut Tabanlı Program	29	12	2	25	
Microsoft Excel	72	13	0	25	
Microsoft Access	5	7	6	22	
Özel Yazılım	90	17	0	25	
$p<0,05$, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 25'e göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri ön muhasebe işlemlerinin takibinde kullanılan yazılım türüne göre farklılık göstermektedir ($p=0,002$). ERP kullanan şirketlerin muhasebe paket programları kullanma düzeyleri diğer programları kullanan şirketlere kıyasla daha yüksektir. Bu bilgilere göre "H.11 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmalarda ön muhasebede kullanılan programın türüne göre farklılık göstermektedir." hipotezi kabul edilmiştir.

k. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin kullanılan programın tercih edilme şekline göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin programların tercih edilme şekline göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçlarını Tablo 26 göstermektedir.

Tablo 26: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Kullanılan Programın Tercih Edilme Şekline Göre İncelenmesi

Programı Tercih Etme Sebebi	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Aynı sektörde çalışanlar tarafından önerildi.	235	15	0	25	0,003
İnternette reklamlarını göreyerek tercih ettim.	51	11	0	25	
Programın pazarlamacısı tarafından ikna edildim.	109	16	0	25	
Diğer	30	4	1	25	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 26'ya göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri ön muhasebe işlemlerinin takibinde kullanılan programın tercih edilme sebebine göre farklılık göstermektedir (p=0,003). Öneri ve pazarlamacı iknası nedeni ile programı kullanan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri reklam nedeniyle kullanan şirketlere kıyasla daha yüksektir. Bu bilgilere göre "H.15 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri programların tercih edilme şekline göre farklılık göstermektedir." hipotezi kabul edilmiştir.

l. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin kullanılan programın öğrenilme şekline göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin kullanılan programların öğrenilme şekline göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin istatistikî sonuçları Tablo 27 göstermektedir.

Tablo 27: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Kullanılan Programın Öğrenilme Şekline Göre İncelenmesi

Programın Öğrenilme Şekli	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Firma desteği olarak	150	15,5	2	25	0,013
Özel kurs olarak	31	15	1	25	
Pazarlamacı desteği olarak	77	16	0	25	
Çevremde diğer kullanıcılardan sorarak	91	14	0	25	
Okulda	32	14,5	1	25	
Stajda	7	14	3	17	
İnternet ortamındaki videolardan	29	10	1	25	
Diğer	5	20	3	22	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 27'ye göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri kullandıkları programı öğrenme şekillerine göre farklılık göstermektedir (p=0,013). Firma desteği ve pazarlamacı desteği olarak programı öğrenen şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri internet ortamındaki videolardan öğrenen şirketlere kıyasla daha yüksektir. Bu bilgilere göre "H.12 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmalarda kullanılan programların öğrenilme şekline göre farklılık göstermektedir." hipotezi kabul edilmiştir.

m. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin programa gelen güncelleme sıklığına göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin programlara gelen güncelleme sıklığına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin tespiti için yapılan analiz sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Programa Gelen Güncelleme Sıklığına Göre İncelenmesi

Güncelleme Sıklığı	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Aylık	66	17	1	25	<0,001
3 Aylık	51	23	1	25	
6 Aylık	53	15	3	25	
Yıllık	148	14	1	25	
Güncelleme gelmiyor	77	10	0	25	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 28’e göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri programa gelen güncelleme sıklığına göre farklılık göstermektedir (p<0,001). Aylık güncelleme alan şirketlerin güncelleme almayan şirketlere kıyasla, 3 aylık güncelleme alan şirketlerin ise yıllık güncelleme alan ve güncelleme almayan şirketlere kıyasla muhasebe paket programı kullanım düzeyleri daha yüksektir. Bu bilgilere göre “H.13 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri firmalarda kullanılan programların güncellenme sıklığına göre farklılık göstermektedir.” Hipotezi kabul edilmiştir.

n. Muhasebe paket programı kullanım düzeylerinin programı kullanırken herhangi bir sorun ile karşılaşıldığında sorun çözme şekline göre analizi

Araştırma kapsamında yer alan şirketlerin paket programı kullanım düzeylerinin programı kullanırken karşılaşılan herhangi bir sorunu çözme şekline göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin analiz sonuçları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29: Muhasebe Paket Programı Kullanım Düzeylerinin Programı Kullanırken Karşılaşılan Sorunları Çözme Şekline Göre İncelenmesi

Kullanım Amacı	n	Medyan	Min	Max	p değeri
Teknik servis ile çözüyorum	246	17	0	25	0,417
Kendi çabamla çözüyorum	73	14	0	25	
Programı kullanan diğer komşularımdan yardım alıyorum,	59	12	0	25	
İnternette video izleyerek çözüyorum	44	9	0	20	
p<0,05, Kruskal Wallis H Testi					

Tablo 29’a göre araştırma kapsamında yer alan şirketlerin muhasebe paket programı kullanım düzeyleri bir sorun ile karşılaştıklarında o sorunu çözme şekillerine göre farklılık göstermemektedir (p=0,417). Bu bilgilere göre “H.9 Katılımcıların muhasebe programlarına olan kullanım düzeyleri programla ilgili karşılaşılan sorunların çözme şekline göre farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmiştir.

III.VII. Araştırılan Hipotezlerin Kabul / Red Durumları

Araştırma kapsamında işletmelerin kullanmış oldukları muhasebe paket programlarına yönelik kullanım düzeyleri ile çeşitli kriterler arasında anlamlı ilişkiler olup olmadığının tespitine yönelik toplamda 16 hipotez belirlenmiştir. Bu hipotezlerin kabul/red durumlarına ilişkin detay Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30: Hipotezlere İlişkin Kabul / Red Durumları

Hipotezler	Sonuç
H.1 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri sektöre göre farklılık göstermektedir.	Red
H.2 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların faaliyet sürelerine göre farklılık göstermektedir.	Red
H.3 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların hukuki yapılarına göre farklılık göstermektedir.	Red
H.4 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin kim olduklarına göre farklılık göstermektedir.	Red
H.5 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H.6 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin yaşına göre farklılık göstermektedir.	Red
H.7 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmaların yöneticilerinin cinsiyetine göre farklılık göstermektedir.	Red
H.8 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda çalışan personel sayısına göre farklılık göstermektedir.	Red
H.9 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri programla ilgili karşılaşılan sorunları çözme şekline göre farklılık göstermektedir.	Red
H.10 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda muhasebe eleman ihtiyacını karşılama şekline göre farklılık göstermektedir.	Red
H.11 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda ön muhasebede kullanılan programın türüne göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H.12 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda kullanılan programların öğrenilme şekline göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H.13 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda kullanılan programların güncellenme sıklığına göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H.14 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri firmalarda resmi muhasebe kayıtlarının tutulma şekline göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H.15 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri programların tercih edilme şekline göre farklılık göstermektedir.	Kabul
H.16 Katılımcıların muhasebe programı kullanım düzeyleri muhasebe departmanlarında çalışan personel sayısına göre farklılık göstermektedir.	Red

Tablo 30'a göre 6 hipotez kabul edilirken, 10 hipotez reddedilmiştir. Kabul edilen hipotezlerin detay bilgileri olarak araştırma kapsamında muhasebe paket programı kullanım düzeyleri ile firma bilgileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan analiz sonuçlarına göre paket programı kullanım düzeyleri ile firma yöneticilerinin eğitim düzeylerine göre (H.5), ön muhasebede kullanılan programın türüne göre (H.11), firmalarda kullanılan programın öğrenilme şekillerine göre (H.12), firmalarda kullanılan programın güncellenme sıklığına göre (H.13), resmi muhasebe kayıtlarının tutulma şekillerine göre (H.14) ve kullanılan programların tercih edilme şekillerine göre (H.15) anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilerek söz konusu hipotezler kabul edilmiştir.

Kabul edilen hipotezlere karşın bazı hipotezler de reddedilmiştir. İşletmelerde paket programı kullanım düzeyleri ile sektöre göre (H.1), firmaların faaliyet sürelerine göre (H.2), firmaların hukuki yapılarına göre (H.3), firma yöneticilerinin kimliklerine (H.4), yaşlarına (H.6) ve cinsiyetlerine göre (H.7), firmalarda çalışılan personel sayısına göre (H.8), programla ilgili karşılaşılan sorunların çözülme şekline göre (H.9), firmaların muhasebe eleman ihtiyacını karşılama şekillerine göre (H.10) ve muhasebe departmanlarında çalışan personel sayısına göre (H.16) anlamlı farklılıklar olmadığı tespit edilerek söz konusu hipotezler reddedilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada araştırma kapsamındaki 425 mikro işletmenin muhasebe bilgi sistemleri kullanım düzeyleri tespit edilerek, çok sayıda farklı kritere göre anlamlı ilişki olup olmadığı 16 hipotez ile 0,05 anlamlılık seviyesinde test edilmiştir.

Kabul edilen hipotezlere göre yöneticilerinin eğitim düzeyi lisans ve lisansüstü olan işletmelerin programı kullanım düzeyleri önlisans ile lise ve altı eğitim düzeyi olanlara göre daha fazladır. Buradan eğitim düzeyinin program kullanım düzeyini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılabılır. Ön muhasebe işlemlerinin takibinde kullanılan program türüne göre tespit edilen fark, ERP tercih eden şirketlerin diğer yazılım türlerini tercih eden şirketlere göre daha fazla kullanım düzeyine sahip olmasından gelmektedir. Bunun da ERP'nin neredeyse şirketlerdeki tüm departmanlarda kullanım alanı bulmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Firma ve pazarlamacı desteği olarak öğrenilen programlarda internet ortamından bireysel öğrenmelere göre kullanım düzeyleri daha fazladır. Bu da profesyonel olarak yapılan tanıtımların kullanım düzeyini arttırdığını göstermektedir. Programların güncellenme sıklıklarının artması durumunda da kullanım düzeylerinin arttığı görülmektedir. Resmi muhasebe kayıtlarının tutulması için bağımlı çalışan meslek mensubu olan işletmeler, bağımsız SMMM tarafından defteri tutulan işletmelere göre daha yüksek program kullanım düzeyine sahiptirler. Diğer bir ifadeyle işletme içinde profesyonel meslek mensubu olması durumunda işletme kullanılan programdan daha yüksek düzeyde yararlanmaktadır. Son olarak programın tercih edilme sebepleri açısından aynı sektördeki firmalar ve programın pazarlamacısı tarafından kullanımı önerilen şirketlerde program kullanım düzeyleri daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Sonuç olarak kabul edilen ve reddedilen hipotezler birlikte düşünüldüğünde program kullanım düzeylerinin arttığı kategoriler üzerine çalışmalar yapılarak programların kullanım düzeyleri artırılabilir. Böylece firmaların programlardan çok daha fazla fayda elde etmesi sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akgün, A. İ. & Kılıç, S. (2013). Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetiminin etkinliği üzerindeki etkisi, *Yönetim ve Ekonomi*, 20 (2), 21-36.
- Baschab, J., & Piot, J. (2007). The executive's guide to information technology, 2th Edition, New Jersey: John Wiley & Sons, [https://books.google.com.tr/books?id=YokHUkRBZoAC&pg=PR7&lpg=PR7&dq=The+Executive%E2%80%99s+Guide+to+Information+Technology+\(2nd+ed.\)&source=bl&ots=W8gvxqwZMt&sig=ACfU3U2hfn4EfOaqOolOoK6nXZb32L1Nag&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwi-4pWmqIHnAhUHxcQBHY9xB8AQ6AEwCnoECBAQAQ#v=onepage&q=productivity%20efficiency&f=false](https://books.google.com.tr/books?id=YokHUkRBZoAC&pg=PR7&lpg=PR7&dq=The+Executive%E2%80%99s+Guide+to+Information+Technology+(2nd+ed.)&source=bl&ots=W8gvxqwZMt&sig=ACfU3U2hfn4EfOaqOolOoK6nXZb32L1Nag&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwi-4pWmqIHnAhUHxcQBHY9xB8AQ6AEwCnoECBAQAQ#v=onepage&q=productivity%20efficiency&f=false) Erişim tarihi: 13.01.2020
- Baştürk, S., ve Taştepe, M. (2013). Evren ve örneklem. S. Baştürk (Ed.) Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Bhimani, A., Norgren, C.T., Datar, S. M. & Rajan, M. V. (2015). Management and cost accounting, Sixth Edition, United Kingdom: Pearson Education Limited.
- Büyükmirza, H. K. (2016). Maliyet ve yönetim muhasebesi, 21. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: temel kuramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitimi Yönetimi*, 32, 470-483.
- Can, A. V. (2007). Luca pacioli "muhasebenin babası" mıdır?, *Akademik Bakış*, Mayıs (12), 1-15.
- Çatal, Ç. (2010). Geleneksel yazılım mühendisliğinden alana özel yazılım mühendisliğine doğru. *Akademik Bilişim*, 10-12.

- Çelik, M. (2011). Kurumsal kaynak planlama sistemlerinin muhasebe süreçlerine etkisine yönelik IMKB’de bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 52, 81-94.
- Elitaş, C., Aydemir, O. & Elitaş, L. (2009). Çift taraflı kayıt tekniğinin bilin(mey)en geçmişi, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 3, 33-46.
- Ergün, U. & Sayar, A. (2014). Fonksiyonel programlama dilleri ile paralel programlama, *Niğde Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1-17
- Gliem, J. A., & Gliem, R. R. (2003). Calculating, interpreting, and reporting Cronbach’s alpha reliability coefficient for Likert-type scales. Midwest Research-to-Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education, 82-88.
- Gordon, L. A. & Miller, D. (1976). A contingency framework for the design of accounting information systems, *Readings in Accounting for Management Control*, 1(1), 569-585.
- Güvemli, O & Kaya M. A. (2015). Osmanlı İmparatorluğu’nda XIX. yüzyılın ortalarında muhasebe düşüncesindeki büyük değişim -1839-1885-, *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (9), 43-65.
- <https://www.basarbilisim.com/ozel-yazilim/> Erişim tarihi: 25.01.2020
- Iyer, B. & Henderson, J. C. (2010). Preparing for the future: understanding the seven capabilities of cloud computing, *MIS Quarterly Executive*, 9(2), 117-132.
- Karakaya, M. (2006). Maliyet muhasebesi, 2.Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Oktay, S. (1938). Maliyet muhasebesi prensipleri, *Maden Teknik ve Arama Dergisi*, 13, 112-117. https://dergi.mta.gov.tr/dosyalar/images/mtadergi/makaleler/tr/20151224151852_1193_227986d8.pdf Erişim tarihi: 05.01.2019
- Örten, R., Kurt, G. & Torun, S. (2011). Muhasebede çift taraflı kayıtlama ve kitab-us siyakat, *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 1, 34-69.
- Özdamar K. (2002). Paket programları ile istatistiksel veri analizi- 2 (çok değişkenli analizler), Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Romney, M. B., Steinbart, P. J., Mula, J. M., McNamara, R. & Tonkin, T. (2013), Accounting information systems, 12th Edition, Australia: Pearson Education Limited
- Salehi, M., Rostami, V., & Mogadam, A. (2010). Usefulness of accounting information system in emerging economy: Empirical evidence of Iran. *International Journal of Economics and Finance*, 2(2), 186-195.
- Sangster, A., Stoner, G. & Carthly, P. (2008). The market for luca pacioli’s arithmetica, 12th World Congress of Accounting Historians, 1 (July), 20-24.
- Sarı, İ. (2016). Babil İmparatorluğu, Antalya: Net Medya Yayıncılık.
- Sevilengül, O. (2008). Genel muhasebe, 14. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Seyrek, İ. H. (2011). Bulut bilişim: işletmeler için fırsatlar ve zorluklar. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 701-703.
- Sharma, S. (1996). Applied multivariate techniques, New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Twain, M (2007). Who was the first accountant?, <https://www.coursehero.com/file/20991508/who-is-the-first-accountant-1/> Erişim tarihi: 28.12.2019.
- Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

Etik Beyanı : Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde ÖHÜİİBF Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. İlgili çalışmada 29.01.2021 tarih ve 2021/2/4 karar sayılı Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır.

Yazar Katkıları : Yazarlar, çalışmanın yazımına eşit katkı koymuştur.

Çıkar Beyanı : Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement : The authors declare that they strictly followed ethical rules in all processes of the study. In case of a contrary situation, ÖHÜİİBF Journal has no responsibility and all responsibility belongs to the authors of the study.

Author Contributions : All of the authors equally contributed to the writing of the study.

Conflict of Interest : The authors have no competing interests in the study.
